

Architect Lyongo Juliana renoveerde een pand aan de Helenastraat

De muren en de ziel zijn er nog

Een jaar geleden was dit een bouwval waar je geen cent voor zou geven. Tot architect Lyongo Juliana in opdracht van Stichting Monumentenzorg een restauratieplan ontwierp. Het oude pand moest geheel worden opgeknapt en er moest een nieuw 'bijgebouw' komen. Wij spraken met de architect over de verbouwing van dit onofficiële monument. "Ik wilde vooral de ziel van het gebouw behouden."

TEKST EN FOTOGRAFIE HUGO DE KLERK

Over de geschiedenis van dit 70 vierkante meter grote huisje in de Helenastraat, nabij het Avila Hotel, is weinig bekend. De enige hint over het verleden zijn drie in pandige schoorstenen. Ze doen vermoeden dat dit ooit drie kleine arbeidershuisjes waren. Ook is niet duidelijk in welk jaar het is gebouwd. In ieder geval is het geen officieel monument.

Monumentenzorg

Desondanks werd het aangekocht door de Stichting Monumentenzorg Curaçao. Die vroeg architect Lyongo Juliana om een plan te maken voor de verbouwing. Het huis moest weer een woning worden, met twee slaapkamers en een grote leefkeuken. Omdat er veel grond omheen lag (de kavel is 263 m²), werd besloten om in de tuin een tweede huisje te bouwen van ongeveer 35 m². Lyongo tekende beide. In juli 2011 begon aannemer JCB Construction met de verbouwing en in maart was het klaar. Het zal verhuurd worden als woonhuis, maar op het moment van deze reportage is de huurder nog niet bekend.

Ritme van de omgeving

Als we het terrein oplopen, wijst Lyongo op het huis. "Ik kijk altijd naar het ritme van de omgeving en probeer iets te maken dat daar in past". In dat opzicht had hij aan de Helenastraat een dankbare inspiratiebron. Vanuit de tuin kijk je direct op de achterkant van de karakteristieke houten

huizen met golfplaten uit de Oranjestraat. Aan de andere kant staat een prachtig gerestaureerde stadsvilla. De contrasten in deze buurt zijn groot. Schitterend gerenoveerde stadspanen spelen er haasje-over met huizen in een deplorabele staat. "Het is een kleurrijk stuk stad", zegt Lyongo droog, die in de aanloop van dit project veel tijd hier heeft doorgebracht. "Ik werk op gevoel en kan niet ontwerpen voor een plek die ik niet goed ken."

Basic

Tijdens ons bezoek zijn beide panden net opgeleverd. Tuin en bestrating moeten wel nog worden aangelegd en in pandig wachten keukens en airco op hun installatie. We beginnen met een korte rondleiding door het nieuwbouwhuis. Dat is keurig en bescheiden. De stijl is duidelijk moderner dan die van het oude huis, je ziet dat ze in verschillende periodes zijn gebouwd. Ook de kleuren zijn rustiger. De indeling is basic: slaapkamer, badkamer en een grote keuken met twee glaswanden die je helemaal kunt wegschuiven. De keuken binnen wordt dan een geheel met de porch buiten.

Mellow Yellow

Ondertussen lopen we naar de opgeknapte bouwval die is omgetoverd tot een moderne stadswoning. De buitenmuren zijn glad gepleisterd en voorzien van een zonnige gele kleur. Ze worden afgetopt met een stoer dak van oud ogende dakpannen. Het heeft de sfeer van vroeger maar is tegelijk eigentijds. Opvallend zijn de ramen. In een gebouw als dit zou je shutters verwachten in een lichte kleur. Of glas met eenvoudige roedes. In plaats daarvan zien we stoere, strakke ramen van hardhout in antraciet. "Ik heb bewust voor een donkere kleur gekozen. Als je nu door je wimpers naar de gevel kijkt, worden de ramen een donker vlak. Een verwijzing naar vorig jaar toen de ramen nog echt donkere gaten waren."

Lyongo Juliana: "In principe zijn dit twee zelfstandige woningen, maar je kunt ze ook samen gebruiken. Dat is nog niet beslist."

Alle binnendeuren liggen in elkaars verlengde zodat je de hele lengte van het pand kunt zien. Het hoge dak zorgt voor ruimtelijkheid.

2011. Het dak staat op instorten, de muren zijn slecht. Er is geen vloer, de ramen en deuren zijn weg. "Puur economisch was het beter geweest om te slopen. Maar de vraag is of je dat moet willen."

Ruimtelijkheid

Van binnen voelt het oude huis erg ruimtelijk, ondanks de bescheiden 70 m². "Dat was ook de opzet. Ik heb bijvoorbeeld alle binnendeuren in elkaars verlengde gelegd zodat je door het hele pand kunt kijken. En heb ik schuifdeuren gebruikt die je helemaal uit beeld kunt schuiven." Ook het hoge witte dak draagt bij aan het gevoel van ruimte. "Het dak begint best laag, al op 2,40 meter. Maar omdat je tot de nok kunt kijken voelt het niet laag. Je moet in een huis als dit ook geen verlaagd plafond gebruiken, daar wordt juist kleiner van."

Behoud

We zien de drie oude schoorstenen, maar wat is er verder eigenlijk nog over van het oorspronkelijke gebouw? "Eigenlijk zijn alleen de muren en de ziel bewaard", zegt Lyongo. "In feite is de rest nieuwbouw." Hij wijst op het pleisterwerk rondom de ramen: "Hier golft de muur, zie je dat? We hebben dat bewust laten zitten. Je mag best zien dat dit hier oud is." De drie schoorstenen doen nu dienst als kast, afvoer in de keuken en ter ventilatie van de slaapkamers. "Puur economisch gezien was het misschien verstandiger om te slopen en iets nieuws te bouwen. Maar de vraag is of je dat moet willen, zeker als Monumentenzorg. Gelukkig is er hier gekozen voor behoud."

"Gelukkig is hier gekozen voor behoud."

Regenpijpen als oplossing

Zoals wel vaker bij oudere huizen, zijn de dakgoten onzichtbaar 'opgesloten' achter de gevel. Het regenwater wordt afgevoerd via zogeheten 'spuwers'; gootjes van steen die een stukje uit de muur steken. Regenpijpen zijn daarvoor niet nodig. Toch zien we er hier twee, die bij nadere beschouwing niet eens ergens op zijn aangesloten. "Voor de leidingen van de airco", zegt Lyongo. "Normaal gebruiken ze daarvoor een rechthoekige buis die direct tegen de muur wordt geplakt. Maar dat past hier niet. Een regenpijp is een veel betere oplossing omdat die logisch bij een gevel

Architect Lyongo Juliana

Lyongo Juliana (Utrecht, 1970) verhuisde als mannetje van vier met zijn Curaçaose vader en Nederlandse moeder naar het eiland. Ging weer weg op zijn 18e om Architectural Engineering te studeren in Pennsylvania. Na anderhalf jaar verruilde hij de VS voor Eindhoven en volgde een studie Bouwkunde aan de Technische Universiteit. Aansluitend werkte hij op St. Maarten. Van 1998 tot 2005 was hij verbonden aan De Architectengroep in Amsterdam, waar hij projectarchitect was voor onder meer het Gooisch Museum. In 1999 richtte hij Office for Progressive Architecture (OPA) op, dat later Lyongo Architecture werd.

In 2005 besloot het gezin Juliana 'om het leven een nieuwe wending te geven' en terug te keren naar Curaçao. "Voor de kinderen, maar ook omdat ik moe werd van alle regels en voorschriften in Nederland." Bekende lokale projecten zijn de Mongui Maduro Bibliotheek, Hotel 't Klooster en Botica Vredenberg. www.lyongo.net

hoort. En omdat hij los staat van de muur". Hij wijst naar een hoek van de tuin. "De buitenunit van de airco komt ook daar en niet tegen het huis. We willen geen elementen tegen de gevel die daar niet horen."

Vermoedelijk waren dit ooit drie arbeidershuisjes.

Binnenstebuiten

We vragen hem wat aan dit project nu 'typisch Lyongo' is. "De integratie van huis en tuin, dat is een van mijn stokpaardjes. Toen ik studeerde al. Mijn afstudeerscriptie had als titel: 'Living In An Open Enclosure'. In mijn ontwerpen zijn binnen en buiten vaak moeilijk uit elkaar te houden, ik wil dat ze in elkaar overvloeien. Hier zie je dat terug aan het grote afdak dat het oude en het nieuwe huis met elkaar verbindt."

Blik op de porch. De 'regenpijp' is bestemd voor de leidingen van de airco.

De Helenastraat is een buurt met contrasten. Vanuit de tuin kijk je direct op de karakteristieke houten huizen met golfplaten uit de Oranjestraat, aan de andere kant staat een gerestaureerde stadsvilla.

